

08.12.23

9-Б клас

Історія України

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Розвиток української літератури.

Мета: ознайомити учнів з умовами розвитку української літератури кінця XVIII – I пол. XIX ст. та сторінками творчості Т. Шевченка та письменницьким доробком І. Котляревського; охарактеризувати діяльність Шевченка як суспільно-політичного діяча; визначити вплив сили слова на формування патріотичних поглядів українців як самобутньої нації; розглянути літературні надбання як початок руху національного відродження; виховувати зацікавленість до вивчення минулого нашої країни, гордість за боротьбу передових людей щодо української національної ідеї.

Актуалізація опорних знань

Мікрофон

- Які чинники впливали на розвиток культури на поч. XIX ст ?
- Як розвивалася освіта?
- Які галузі науки розвивалися у цей період?
- Назвіть відомих вчених

Мотивація навчальної діяльності

Історія й література — дві сестри одних батьків, ім'я яким — події й люди.
Історія передуює літературі, а література інтерпретує історію.

Вивчення нового матеріалу

Процес становлення української літератури нерозривно пов'язаний із фольклористичними дослідженнями, адже останні підводили наукову основу до кристалізації концепції про можливість творення письменства живою мовою народу.

Розвиток фольклору

Посилилася увага вчених, письменників, художників до збирання народних творів та видання їх збірками.

Найважливіші збірки:

* М. Максимович

«Малороссийские песни» (1827),

* М.Цертелєв «Опыт собрания малороссийских песен» (1829).

Що визначало розвиток української літератури в першій половині XIX ст.

Українську літературу від кінця 18 ст. називають **новою**.

Порівняно з давньою це була література нової тематики, нових героїв і нового мовного оформлення – твори, на відміну від давніх, написані **сучасною українською літературною мовою**, тобто літературною мовою, в основі якої лежить жива, розмовна українська мова.

Робота з поняттями (запишіть)

Реалізм –

художній напрям і метод, в основі якого лежить настанова на правдиве відтворення дійсності задля розкриття взаємин людини й суспільства, впливу соціально-історичних обставин на формування духовного світу, характеру особистості.

Основні жанри –

бурлескно-травестійна поема, байка, балада, соціально-побутова п'єса, сентиментальна повість.

Тематика літературних творів пов'язана з

найгострішою суспільно-політичною проблемою тих років – кріпацтвом і пошуком шляхів боротьби з ним.

Робота з підручником (стор. 112-114). Складаємо таблицю.

Кого вважають першими класиками нової української літератури.

Григорій Квітка-Основ'яненко
(1778 – 1843)

Слава основоположника художньої прози в новій українській літературі належить **Григорію Квітці-Основ'яненку**.

«Малоросійські повісті» (1834, 1836–1837), до яких увійшли найвідоміші повісті «**Конотопська відьма**» і «**Маруся**».

П'єси «**Сватання на Гончарівці**» та «**Шельменко-денщик**».

**Петро Гулак-Артемівський
(1790–1865)**

Петро Гулак-Артемівський
уславився байками і
романтичними баладами.
«Пан та собака» (1818).
Балада «Рибалка», написана
за мотивами твору Гете.

Євген Гребінка (1812–1848)

- **Євген Гребінка** писав романи та повісті російською мовою, більшість яких спіткало забуття.
- Справжню літературну славу здобув невеликим українськомовним доробком – **байками**.

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

- Він зажив слави першого професійного українського літературного критика й творця українського правопису, чимало правил якого діють і нині.
- У 1857 р. П. Куліш видрукував український буквар – «Граматку» – перший підручник для навчання письма й читання живою українською мовою в Російській імперії.

**Пантелеймон Куліш
(1819–1897)**

Чому з «Енеїдою» І. Котляревського пов'язують становлення сучасної української літературної мови.

- Виходом з друку перших трьох частин «Енеїди» І. Котляревського 1798 р. започатковано історію нової української літератури й засвідчено появу сучасної української літературної мови.

**Іван Котляревський
(1769–1838)**

- **Свідчення самобутності української мови в «Енеїді»**
- Зафіксовано близько 7000 слів різних тематичних груп: назви одягу, їжі, житла, хатнього інтер'єру, сільськогосподарських знарядь, народних ігор, назви спорідненості і свояцтва тощо.
- Мова поеми багата на синоніми. Яскраво представлено народну фразеологію.

Енеїда

**Тарас Шевченко
(1814–1861)**

- Вихід у світ 1840 р.
«Кобзаря» Тараса Шевченка започаткував новий етап у розвитку української літератури й мови.
- Уперше книжку було надруковано в Петербурзі.
- До неї входило вісім творів:
«Думи мої, думи мої», «Перебендя», «Катерина», «Тополя», «Думка (Нащо мені чорні брови)», «До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Тарасова ніч».

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Бесіда:

1. Назвіть характерні риси нової української літератури.
2. Чи можна стверджувати, що вона відображала основні тенденції суспільного розвитку першої половини XIX ст.?

3. Розкрийте ці риси на конкретних прикладах творчості відомих письменників того часу.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/ZRYI1ztwX3I?si=8lOkGNyWbpnm2c9K>

Домашнє завдання:

- Прочитати § 15
- Скласти таблицю «Видатні письменники і дослідники літератури XIX ст».

Письменник	Досягнення: твори, жанр, рік написання

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу

nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!